

A harmadik szó: *veletek* — szeretnék imádkozni és dolgozni; veletek szeretnék mosolyogni és sírni; veletek szeretnék egy kenyéren lenni, egy forrás vizéből szomjat oltani: veletek szeretnék egy keresztet hordani és egy sorsot állni.

Közöttetek, értetek, veletek! Ez annyit jelent egy szóba fog'alva, hogy *együtt!*

Ha ennek a négy szónak kezdőbetűit összeolvassuk, egy új, találó, időszerű, lényegét kifejező új szót kapunk: *kéve*. A földműves ember munkájának drága gyümölcse, ami kenyeret, életet jelent. A szálakból akkor lesz kéve, ha össze van kötve. Addig nem az. A Bibliából választott vers harmadik szava éppen ezt akarja kifejezni „... *kötök*“.

Nem kényszerrel, nem erőszakkal, hanem *szeretettel*. „... új szövetséget kötök“, — egyes szám és kijelentő mód. Fogalmazzuk többes számban és felszólító módban: *kössünk új szövetséget!* Közös sorsunk, a szeretet szálaival összekötve, kötött kéve maradjon! Amen.

NYITRAI MOZES

DANIEL MÉRLEGEN

Minden ember egész életében ott van az ítélet mérlegén.

Isten és a közvélemény szüntelenül mér minket. Ítéletet alkot rólunk. Szellemi, erkölcsi ítéletet gyakorol felettünk. Miképpen kell élnünk, hogy híjjával ne találtassunk? Dániel próféta könyve arra tanít, hogy fő érték-mérőnk a hűség: hithűség, nemzeti hűség, szabadsághoz való hűség, múltunk iránti hűség, eszményeink, őseinktől nyert kultúránkhoz, szokásainkhoz, hagyományainkhoz való hűség, önazonosságunkhoz, identitásunkhoz való hűség.

Dániel kb. 15 éves volt, amikor a 70 éves babiloni fogság ideje alatt a babiloni király udvarába került, sok más fiatallal együtt, bizonyára megfelelő mérlegelés következtében. A király udvari embereket akart nevelni, testi és szellemi kiválóságuk alapján, akik majd hűséggel szolgáljanak neki, amolyan udvaronc hűséggel, kutyahűséggel. Dániel azonban három barátjával — Sidrák, Misák és Abednego — felfogadta, hogy hűséges lesz, csak nem a rabtartókhoz, hanem az egy igaz Istenhez, hűséges a rabsorsra hurcolt népéhez, vallása szent hagyományaihoz s a szabadság eszméjéhez. Amikor hosszú út után megérkeztek a királyi palotába, terített asztallal várták őket. Nagyobb része mohón es tt neki a finom ételeknek, de ők négyen nem ettek addig, míg nem kész tettek nekik olyan ételt, mint amilyent édesanyjuk otthon szokott készíteni. Este pedig, míg a többiek alig várták, hogy lefeküdjenek a hosszú út fáradalma után, ők kinyitották a Jeruzsálem felé néző ablakot és sokáig ott álltak csendben imádkozva. Ezt tették mindennap reggel, délben és este. Semmiféle fenyegetés nem tudta őket megtörni, semmiféle megkínztatás, súlyos próbatétel nem változtatta meg elhatározásukat és cselekedetüket. Tüzeskemence, éhes oroszlánok barlangja sem vehette rá

fogadalmuk megszegésére. A király is csodálkozott rajtuk és végülis parancsot adott, hogy ne bántalmazzák többet hitük és vallásos szokásuk miatt.

Ezt a regényszerű művet J.e. 168—165-ben írhatta az író. Akkor volt olyan zsarnok uralkodó Palesztina felett (Antiochus Epiphanes), aki teljesen elgörögösíteni akarta a zsidókat: gyorsan, erőszakosan homogénizálni igyekezett birodalmát. Vallásukból gúnyt üzet, vallásos életüket elnyomja, a szombat megünneplését betiltja, a körülmétélést eltörli, a Torát elégeti, az áldozatokat beszünteti, pogány oltároknál imádkoztatja őket. Ezt a megalázó, meggyalázó helyzetet akarja az író megörökíteni.

Az író reményét a Makkabeusok forradalmi győzelmei táplálják, s hasonlatosságot talál azzal, hogy Cirus perzsa király is egykor legyőzte Babilont és haza engedte fogságából Izrael népét. Dániel könyvének szerzője rettenetes idöket élt át. Nem csoda, ha csak az Istenben hitt. De abban aztán hitt erős hittel, aki egyedül élő Isten s akinek lelke Dánielben is benne van. Milyen semmi ezzel az Istennel szemben a nagy bálvány, Nabukodonozor istene! Meggyőződése, hogy el is söpörtetnek a balhitek, az Isten pedig örök birodalmat alkot, mely soha meg nem romol. Ez a birodalom más népre nem száll át. Gábriel és Mihály arkangyal jár majd előtte. Örökéletre viszi a jókat, a gonoszoknak pedig meg kell szünniök, a bűnnek be kell pecsételtetnie, az igazságnak meg kell éreznie. Az elnyomóknak nem ígér boldogságot az utolsó napok elképzelésében, de a mérlegen lehet változtatni: a zsarnok király elismerheti az igazak igazát, féket vehet a nemzeti gyűlöletnek, megalázódhatik az egyetlen igaz Isten előtt.

Dániel könyvében a király álmot lát, amit senki sem tud megfejteni. Ezért minden bölcsre halál vár. Dániel jelentkezett az álom megfejtésére s ezzel megmentette a bölcsek életét. Nem volt ő sem ugyan bölcsőbb a bölcseknél, de hitt Istenben és ezért Isten neki egyedül jelentette a király álmát s jelentését. Egy nagy képet láttál a' m' dban, mondta Dániel a királynak. Ennek az álmképnek a feje arany volt, melle és karja ezüst, oldala réz, lába vas és cserép keverék. A kép felett egy óriás kő leszakadt s összetörte az állóképet. A fei te vagy, az első birodalom; az ezüst mellkas a második birodalom, a réz has és oldal, a harmadik birodalom, a vas és cserép lábak a negyedik birodalom, de bármily erős a vas, az is összeomlik, mert nem tűri a vas a cserepet. A nagy kő pedig az örök birodalom, mely összetöri mind a négy más birodalmat, s benne minden jó elnyeri jutalmát, a bűn és gonosz benne teljesen megsemmisül. A király mélyen meghatódott ezek hallatán, Dánielt a bölcsek bölcsének nevezte. Dániel a barátainak, Sidrák, Misák és Abednagonak is nagy rangot eszközölt ki. Ez a megbecsülés csak addig tartott, míg a király öntetett egy nagy arany állóképet és megparancsolta, hogy azt — aki öt ábrázolta — leborulva istenként imádjá minden ember. Dániel és barátai nem imádkoztak a képhez, amiért tüzeskemencébe kellett őket vetni. A király sajnálta legokosabb emberét, Dánielt, de irgalmat nem gyakorolhatott, mégis úgy történt, hogy csodálatos módon megmenekült a tűzhalálból. Ilyen okból, t.i. hogy nem imádkozott, könyörgött földi hatalmasságokhoz, hanem csak Istenhez, a médek törvénye szerint oroszlánok barlangjába kellett vesse a király. Ugyancsak sajnálta Dánielt a király, s azzal vettette az oroszlánok elé, hogy: „A te Istened, akihez naponta könyörögsz, mentsen meg téged!” Csodálatosan megmenekült innen is, nem bántották az oroszlánok. Itt

sem a csoda a fontos, hanem az, hogy akik az Istent szeretik, hitüket meg nem tagadják, azoknak mindenek javukra szolgálnak.

A Dániel könyvének fő mondanivalója azonban a megmértetés.

Az öreg király meghalt. Utána fia került a királyi székbe. Dorbézolással, Isten káromlással, szentségtöréssel kezdte uralmát. Nagy tivornyáira felhozatta Jeruzsálem szent kelyheit és abból itatta duhaj esztaltársaságát. Egyszer azonban furcsa látomása kerekedett. A mámor, a kábulat, félönkvület állapotában egy kezet lát, mely ismeretlen betűket ír a királyi palota falára. Senki elolvasni, megfejteni nem tudta. Most is Dánielhez kellett folyamodnia. Nagy jutalmat, pénzt, rangot ígért neki a király, ha el tudja olvasni a furcsa betűket és jelentését meg tudja fejteni. Dániel a lánglelkek ihlettségével válaszolt, hogy az írást el tudja olvasni és meg is tudja fejteni, de jutalmat nem vár, hanem a király fejére olvassa bűneit, hogy meggyalázza a szent dolgokat, elnyomja népeit, nyelvüket gúnyolja, nemzeti mivoltukban sértegeti, megsommitásúkra tör... Az írás ez: „Mene, Mene, Tekel, Ufarszin“ — ítélet ez, Isten ítélete: megmértétől a mérlegen és híjjával találtattál, elpusztulsz országostól!

Ennyit mond Dániel mérlege.

Ennyiből láthatjuk, milyen szent dolog önazonosságunk tudata, megőrzése. A nagy hódítók ezt akarták kiölni a legyőzöttekből. Nemcsak Mohamed akarta tűzzel-vassal keresztül vinni, hogy miképpen egy Isten van az égben, a földön is csak egy úr s csak egy nemzet legyen. Mindenik világhódító ezt a ferde célt tűzte ki maga elé. Kézenfekvő volt mindig ennek igazolására a bábeli zürzavar felemlegetése: Isten zavarta össze a nyelveket az emberi nagyravágás megbüntetésére. Létre kell hozni újra az egynyelvűséget! De hogy melyik legyen ez a világnyelv, ebben a kérdésben még nagyobb lenne a bábeli zürzavar. Le is kell mondani az érzszakos beolvasztásról. A józan meggondolás a soknyelvűséget Isten évmillió munkássága áldásos eredményének minősíti, melyben fő munkatársa maga az Ember volt, a tökéletesedés szent és hosszas folyamatában.

Önazonosságunk kérdése becsületbeli és hitbeli ügy! Ez a mi súlyunk a létezés mérlegén! Petőfi Sándor figyelmeztet: „Legyen elved, hited... Százszorta inkább éltedet tagadd meg, mint magad, Hadd vesszen el az élet, ha a becsület marad.“ Dsida Jenő Psalmusa is erről sír nagy bűnbánatot: Vagy félezernyi dalt megírtam, s e szót „magyar“ még le nem írtam. Csábított minden idegen bozót, minden szerelmet bujtató liget. O, mily hályog borult szememre, hogy meg nem láttalak te elhagyott, te bús, te kopár sziget! Tamási Áron írta: Európában 40 millió ember él kisebbségi sorsban. Ez a 40 millió ember Európa igazi kereszténysége. Azok, akik olyan szerencsések, hogy önálló hatalmi formában élnek, mindenekelőtt anyagi javakért és még nagyobb hatalomért küzdenek. De az a 40 millió ember nem hatalomért, nem is bőséges anyagi javakért, hanem egyszerűen olyan elemi nemzeti, emberi jogokért küzd, melyek vita nélkül megilletik ennek a világnak minden lényét, akit bármilyen nyelven embernek neveznek.

Identitásunk 40 ezer szavát közös emberi kincsnek szánta Isten. Bűn lenne lemondani róla! Bűn lenne bármely „nyelvet“ kitépni emberi szájából. Istennek csak öröme telik abban, hogy a „credot“ hitnek is mondjuk, az „amort“ szeretetnek, a „terrat“ földnek, a „coelumot“ égnek, a „patert“ atyának, a „matert“ anyának, és Őt, a végtelent, az örökkévalót, a teremtőt, a megtartót nemcsak „Deusnak“, hanem a nyelvek

rengetegében Istennek is mondják Európában és szétszórtan minden kontinensen.

A világ dísze — mint százféle virággal pompázó mező — a soknyelvű élet. „Egy“ virágra egyszerűsíteni a tájat, éhhalált jelentene, „egy“ ásványra szegényíteni az általaji kincseket, pusztulást teremtene, akár só, akár arany lenne a meghagyott ásványi kincs, „egy“ fajtát meghagyni az állatvilágból, jóvátehetetlen végveszély származna belőle.

Mi a feladatunk, végülis, Dániel mérlege előtt? József Atti'a így felel: „A világ vagyok — minden, ami volt, van: / a sok nemzetség, mely egymásra tör / A honfoglalók győznek bennem holtan / s a meghódoltak kínja meggyötör, / Árpád és Zalán / Werbőczy és Dózsa — / török, tatár, tót, román kavarog / e szívben, mely e múltnak már adósa / szelíd jövővel — mai magyarok! / — ... Én dolgozni akarok. Elegendő / harc, hogy a múltat be kell vallani. / A Dunának, mely múlt, jelen s jövő, / egymást ölelik lágy hullámai. / A harcot, amelyet ősünk vívtak, / békévé oldja az emlékezés / s rendezni végre közös dolgairkat, / az a mi munkánk: és nem is kevés.“

Hogy miként kell egy soknemzetiségű világban élni, hogy hijjával ne találtassunk a mérlegen, azt még a judaizmus sem mondhatja meg, mely egy kiválasztott népet ismer Isten nemzetének csupán; azt igazán a jézusi szellem súghatja meg nekünk az egyetemes emberi szeretet szavával. Ebben a keresztényi szellemben gyökerezik Kriza János Vadrózsák szelíd hangja is: Te szellér vagy, én meg székely, / De egünkre egy nap kél fel; / Egy eső hull a mezőkre, / Mért lennék hát különb, mint te! / Ez már a nép szava. És a nép szava itt igazán Isten szava. Ha ezzel a lelkeséggel, ezzel a kölcsönös megértéssel és megbecsüléssel lépünk Dániel mérlegére, nem leszünk súlytalanok, nem találtatunk hijjával a megmértéskor.

Dániel könyve arra tanít, hogy fő értékmérőnk legyen a hűség! Hithűség, nyelvhűség, őseink hagyományaihoz való hűség, az egy igaz Istenünkhöz való prófétai hűség, ahogy szól a lélek minden emberhez: „Légy hű mindhalálig s neked adom az élet koronáját.“ Dániel és három barátja kinyitották a Jeruzsálem felé néző ablakot és úgy gyakorolták a hűség erényét naponta. Mi is nyissuk ki lelkünk ablakát, azt, mely Jézusra néz Názárettől Betlehemig, a Galileai tengertől Jeruzsálemig, s úgy éljünk, gondolkozzunk, imádkozzunk, ahogy ő tanítja mindörökké. Amen.

Egyházi Képviselő Tanács

1991. október 3-án tartotta III. évnegyedi ülését, melynek tárgyát képezte a június 27—október 2. között elnökiileg elintézett fontosabb adminisztratív és gazdasági ügyekről, az egyetemes unitárius ifjúsági és lelkészi konferenciáról szóló jelentések, valamint a különböző bizottságok jegyzőkönyvei és a templomépítéssel kapcsolatos kérdések.

December 5-én tartotta az E.K.Tanács a IV. évnegyedi ülését, melynek tárgysorozatán az 1991. december 11—12. napjain tartandó Főtanács előkészítése szerepelt, valamint az egyházköri közgyűlések jegyzőkönyvei, a lelkészképzéssel és a Nyudíjpenztárral kapcsolatos ügyek.

Egyházi Főtanács

1991. december 11—12-én tartotta ülését. Tárgysorozatán szerepeltek: az egyházköri választások megerősítése, az új főtanácsi tagok eskütétele, tiszteletbeli címek adományozása, Püspök, Egyházi Képviselő Tanács és Nyudíjpenztár jelentése, számadások és költségvetések.

A főtanácsi istentiszteleten a szószéki szolgálatot Szombatfalvi József csehétfalvi lelkész végezte (4 Móz 14, 21—23; 2 Tessz 2, 16—17). Az istentisztelet keretében megemlékezés történt Balázs Ferencről születésének 90. évfordulója alkalmából. Előadást tartott dr. Erdő János főjegyző, szavalt Szabó Dezső kolozsvári lelkész és Józsa Lajos teol. hallgató; énekszámot adott elő a teológiai hallgatók kórusa.

A Főtanács tagjai közebeden vettek részt a Teológiai Intézet konviktusában, ahol dr. Szabó Pál tanácstag hagyományos Berde pchárköszöntőjét (betegsége miatt) Zoltán Attila főtanácsi tag olvasta fel.

Egyházköri közgyűlés

A székelykeresztúri egyházkör október 15-én tartotta évi rendes közgyűlését a kissolyosi egyházközségben. A közgyűlés tárgysorozatán szerepelt: az esperes évi jelentése, a pásztorációról, valláserkölcsi nevelésről, szórványgondozásról és lélekszámról szóló jelentések, választások, pénztári számadás és költségvetés.

A közgyűlés alkalmával tartott istentiszteleten a lelkészi szolgálatot Fóris F. Zoltán újszékelyi gyakorló segédlelkész, az énekvezéretrendőket Bán Sándor alsóboldogfalvi kántor végezte. Az egyházi központot Farkas Dénes főszámvevő képviselte.

Lelkészi értekezletek

Az 1991. III. évnegyedi lelkészi értekezleteket október 9—22. között tartották; a maros-küküllői egyházköriben október 15-én az erdőszentgyörgyi filiában, a székelykeresztúri egyházköriben október 22-én